

BIOLOGIYA DARSLARIDA INTERFAOL O'QITISH USULLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI

Muxamadkarimova G.M.
Chirchiq shahar 17-umumta'lim maktabi
biologiya fani o'qituvchisi

Annotatsiya. Ilm-fan rivojlangan paytda maktablarda biologiya fani darslarida interfaol o'qitish usullaridan samarali foydalanish yo'llari o'rganish.

Аннотация. Изучение способов эффективного использования интерактивных методов обучения на уроках биологии в школах в период развития науки.

Kalit so'zlar: maktab, biologiya, dars, interfaol, zamonaviy.

Ключевые слова: школа, биология, урок, интерактив, современный.

Zamonaviy fan va texnika yutuqlarini ta'lim sohasiga tatbiq etish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Zamonaviy ta'lim tizimi yangi vazifalarni qo'yimoqda. Binobarin, zamonaviy ta'limning yangi axborot texnologiyalarini o'zlashtirmasdan turib, barkamol, har tomonlama va bilimli mutaxassis bo'lib yetishib bo'lmaydi.

Yangi texnologiyani o'zlashtirish o'qituvchiga ta'lim jarayonini tizimli tashkil etishga yordam beradi. Shu bilan birga, o'qituvchining intellektual, kasbiy, axloqiy, ma'naviy, fuqarolik va boshqa ko'plab insoniy fazilatlarini shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, uning o'zini-o'zi kamol toptirishiga, ta'lim-tarbiya jarayonini samarali tashkil etishga yordam beradi. Bugungi kunda ta'lim tashkilotlarida fanlarni shaxsiy kompyuter yordamida o'qitish samaradorligini o'rganishda ilmiy muammolarni hal qilish eng muhim o'rinni egallaydi.

Maktabda fanlarni o'qitish jarayonida kompyuterdan foydalangan holda dars o'tkazish o'qituvchi va o'quvchi munosabatlari tizimini, ular faoliyatining mazmuni va tuzilishini o'zgartirib, ularning motivatsion emotsional muhitiga, his-tuyg'ularining o'sishiga ta'sir qiladi.

Keyingi yillarda ko'plab mamlakatlarda ro'y berayotgan global o'zgarishlar davlatlarni yangi davrga, axborot resurslari va axborot kommunikatsiya texnologiyalari ijtimoiy hayotning asosini tashkil etuvchi axborot davriga kirishiga olib keldi. Hozirgi vaqtda ilmiy texnologiyaning rivojlanish sur'atlari o'quv jarayonida yangi texnologik usullar va yangi texnologiyalardan keng ko'lamda foydalanishni taqozo etmoqda. Ta'limning asosiy maqsadi - ta'lim mazmunini yangilash, o'quvchilarning fanga qiziqishini oshirish uchun interfaol doskadan foydalangan holda darslarni turli usullardan foydalangan holda o'tkazishning ko'plab imkoniyatlari mavjud:

birinchidan, interfaol doska orqali elektron darsliklardan foydalanish va undan nusxa ko'chirish va faol ishlash;

ikkinchidan, siz qo'shimcha materiallarni nusxalashingiz va joylashtirishingiz va u bilan faol ishlashingiz mumkin;

uchinchidan, doska sifatida yozish, chizish, o'chirish, tayyor chizma yasash, qisman javob berishda foydalanish va hokazo. ko'p ishlarni bajarishda vaqtni tejashingiz mumkin.

Biologiya 21-asr fani. Shuning uchun ham u yangi axborot texnologiyalari bilan chambarchas bog'liq. Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchining shaxs sifatida kamol topishiga katta e'tibor qaratish asosiy maqsad hisoblanadi. Bu fanni o'qitish o'qituvchidan katta mas'uliyat talab qiladi, chunki u butun sinfning ehtiyojlariga javob berishi kerak. Bunda yangi texnologiyalar katta yordam beradi. Darsda o'qituvchi interfaol doskadan bir necha marta foydalanishi mumkin, oddiy doskadan foydalanish qulayroq va vaqtni tejaydi. Darsga tayyorgarlik ko'rish uchun to'g'ri vaqtni qanday ajratish mumkin? Har bir darsda foydalaniladigan ko'rgazmali qurollar qanday tayyorlanadi? Bu savollarga javob berishga harakat qilamiz.

Interfaol doska boshqa o'qitish usullariga nisbatan juda ko'p afzalliklarga ega (qiyosiy). Bu yutuqlar haqida faqat o'z darslarida interfaol doskadan foydalanadigan o'qituvchilar gapira oladi. O'qituvchining hamkasblari bilan birgalikda darsga tayyorgarlik ko'rish orqali yaxshi samaraga erishish mumkin, bu nafaqat vaqt va vazifalarni tejaydi, balki taqdim etilgan materiallarning sifatini ham oshiradi.

O'qituvchilarning fikriga ko'ra, interaktiv dastur ularning ishining yarmini bajaradi. Masalan: interfaol doskada ma'lum bir materialni bajarish orqali siz o'zgarishlarni belgilar bilan faylga saqlashingiz mumkin, bu o'zgarishlar darsni qoldirgan yoki keyingi safar yana qo'llangan o'quvchilarga qayta tushuntirilishi mumkin.

O'qituvchi o'qitishning yangi axborot texnologiyalarini o'zlashtiradi, ulardan foydalanish orqali o'zining moddiy bazasini to'ldiradi, vaqtini tejaydi.

Kompyuter darslarida multimedia texnologiyalari ko'pincha qo'llaniladi. Hozirgi kunda dars materialiga oid ko'plab elektron darsliklar va kompakt disklar mavjud. Bugungi kunda axborot texnologiyalarining hayotimizga chuqur kirib borishi munosabati bilan alohida fan darslarida kompyuter texnologiyalari imkoniyatlaridan to'liq foydalanish, o'quvchilarga chuqur va puxta bilim berish imkoniyati yaratilmoqda.

Kompyuter grafik materialni taqdimot slayd yordamida ko'rsatiladi. Ta'lim jarayonida Microsoft Power Point dasturi yordamida taqdimot va slaydlar yaratish o'quvchilar uchun qiziqarli va mantiqiy (mazmunli) bo'ladi, kognitiv tafakkur va xotirani shakllantiradi.

Biologiya darslarida o'quvchilar maxsus kompyuter dasturlari va elektron darsliklardan foydalangan holda istalgan fanni mustaqil o'rganadilar. Bu esa o'quvchilarning fanga qiziqishini oshirish, tafakkurini kengaytirish, ijodiy va izlanuvchanlik bilan mustaqil ishlashga katta yordam beradi. Biologiya fanidan kompyuter testlaridan foydalanish talabalarning intellektual bilimlarini oshiradi. Talabalar yaxshi natijalarga erishmaguncha bir necha marta bir testdan o'tadilar. Bu testlarning barchasi biologiya fanidan davlat ta'lim standarti talablariga javob beradi. Bu o'quvchilarning aql-zakovati, mantiqiy tafakkuri va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishga, tirik tabiat va organizmlar haqida to'liq tushunchaga ega bo'lishiga yordam beradi. Biologiyaning ayrim boblari fikrlashni, tahlil qilishni va taqqoslashni talab qiladi. Biologiya kabinetining holati

unga yoqmaydi. Masalan, odam skeleti, mikroskop, lupa, hayvonlar va boshqalar. tajriba uchun vositalarning etishmasligi.

Biologiya darsida kompyuterdan foydalanish o'qituvchi va o'quvchiga o'quv jarayonida individual ijodkorlik bilan ishlash imkonini beradi.

Yangi darsni tushuntirishda dars mazmunini tayyor holda bermaslikka harakat qilaman. Talabalarga yangi mavzu bo'yicha ta'rif va qoidalarni mustaqil shakllantirish, o'z bilim qobiliyatlarini shakllantirishga yo'naltiraman. Shu maqsadda darsda o'qitishning interfaol shakllaridan foydalanaman.

Ular:

- Shaxsiy ijodiy vazifalar, loyihalar;
- Blok-sxema, grafiklar, diagrammalar va boshqalar;
- Ramka, vizualizatsiya va mos yozuvlar vositalari;
- o'yinlar orqali o'rganish;
- So'z boshqotirmalari, rebuslar;
- Sinov;

Biologiyani o'qitishda kompyuter animatsiyalarining ahamiyati juda katta. O'quvchilarga hayvonlar va o'simliklar rasmlarini ko'rsatish va ulardan foydalanish qulay. Biologiya "Inson irqi. Irqchilik va sotsial darvinizmning tanqidi", "Yer tarixi va uni o'rganish usullari. Yer tarixining xronikasi. "Paleozoy erasida hayotning rivojlanishi" mavzusidagi darsimda irqlarning turlari, ko'zlari, sochlari va terilarining rang-barangligini topish sirlari ko'rsatildi. Masalan:

Poyga turlari

Negroid (qora) Yevropa (oq) Mongoloid (jigarrang)

Yer tarixida hayotning paydo bo'lishi, har bir bosqichda o'simlik va hayvonlarning rivojlanishi haqidagi rasm va chizmalardan foydalanilgan.

Mundarija	
Yer tarixining xronikasi	
1 Arxey - qadimgi davrlar	4 Mezozoy erasida hayotning rivojlanishi
2 Proterozoy - birinchi hayot	4.1 Trias davri
3 Paleozoy - erta hayot	4.2 Yura davri
3.1 Kembriy davri	4.3 Bo'r davri
3.2 Ordovik davri	5 Kaynozoy erasida hayotning rivojlanishi
3.3 Silur davri	5.1 Uchinchi davr
3.4 Devon davri	5.2 To'rtlamchi davr
3.5 Ko'mir davri	
3.6 Perm davri	

Biologlarning hayoti va faoliyati kompakt disklarda keng yoritilgan. Insho yozishda talabalar biologiyadan barcha tirik organizmlar haqida qomusiy ma'lumotlar olishlari mumkin. Bundan tashqari, talabalar darsda video materiallardan foydalanadilar. Ular talabalarga ob'ektlar va ulardan iqtisodiyotda foydalanish haqida ma'lumot olishga yordam

beradi. Referat yozish jarayonida talabalar Internet makonidagi materiallar va elektron darsliklarni mustaqil izlash orqali kompyuter savodxonligini oshiradilar.

Bundan tashqari, kimyo va biologiya fanlari haftaligida o'tkazilgan "Ekologik inqirozning mintaqaviy tabiati" mavzusidagi "Dunyoning chuqur siri, uni faqat o'z bilimlari bilan ochib beradi" mavzusida o'tkazilgan bahs-munozara o'yinining kompyuter versiyasidan foydalanib darslarimda kompyuter slaydlari tayyorladim. fan...". Slaydlardan foydalanish natijasida o'quvchilar yangi materiallarni oson o'zlashtiradilar va vaqtni tejaydilar. Natijada o'quvchilar ularni tasavvur qilishlari va mavzuni tushunishlari qiyinlashadi. Bu o'yin orqali o'quvchilar bilimlarini mustahkamlaydilar. Shunday qilib, biologiyani kompyuter yordamida o'qitish quyidagi masalalarni o'z ichiga oladi:

O'rganilayotgan tabiat hodisalari haqida o'quvchilarga to'liq va aniq ma'lumot berish orqali ta'lim sifatini oshirish.

1) O'qitish san'atini oshiradi, ya'ni talabalarga qiyin va murakkab materiallarni vizual tushuntirishga imkon beradi.

2) O'qitish samaradorligini oshiradi va o'quv materialini sharhlash qobiliyatini oshiradi;

3) Talabalarning ilmiy dunyoqarashlarini shakllantirish, ularning bilimga bo'lgan intilishlarini, tabiiy talablarini qondiradi.

4) O'qituvchini texnik mehnatdan ozod qilib, tejalgan vaqtda ijodiy mehnat qilish uchun sharoit yaratadi.

5) O'qituvchi va o'quvchining ishini osonlashtiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Biologiya va salomatlik asoslari 2007-2010
2. Biologlar qo'llanmasi 2011 yil.
3. 45minut.kz sayti